

KOMPETENCJE KLUCZOWE

Kompetencje zdefiniowane w Zaleceniu Parlamentu Europejskiego i Rady z 18 XII 2006r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie jako połączenie: wiedzy, umiejętności, postaw odpowiednich do sytuacji:

1. porozumiewanie się w języku ojczystym
2. porozumiewanie się w językach obcych
3. kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne
4. kompetencje informatyczne
5. umiejętność uczenia się
6. kompetencje społeczne i obywatelskie
7. inicjatywność i przedsiębiorczość
8. świadomość i ekspresja kulturalna.

CELE KSZTAŁCENIA DZIECI W WIEKU PRZEDSZKOLNYM

1. Wspomaganie dzieci w rozwijaniu uzdolnień oraz kształtowanie czynności intelektualnych potrzebnych im w codziennych sytuacjach i dalszej edukacji.
2. Budowanie systemu wartości, w tym wychowywanie dzieci tak, aby wiedziały, co jest dobre, a co złe.
3. Kształtowanie w dzieciach odporności emocjonalnej koniecznej do racjonalnego radzenia sobie w nowych i trudnych sytuacjach, w tym także do znoszenia różnych niepowodzeń i porażek.
4. Rozwijanie umiejętności społecznych dzieci, niezbędnych w poprawnych relacjach z innymi dziećmi i dorosłymi.
5. Stwarzanie warunków sprzyjających wspólnej i zgodnej zabawie oraz nauce dzieci o zróżnicowanych możliwościach fizycznych i intelektualnych.
6. Troska o zdrowie dzieci i ich sprawność fizyczną, zachęcanie do uczestnictwa w zabawach i grach sportowych.

7. Budowanie dziecięcej wiedzy o świecie społecznym, przyrodniczym i technicznym oraz rozwijanie umiejętności prezentowania swoich przemyśleń w sposób zrozumiały dla innych.
8. Wprowadzanie dzieci w świat wartości estetycznych i rozwijanie umiejętności wypowiedzania się poprzez muzykę, małe formy teatralne i sztuki plastyczne.
9. Kształtowanie u dzieci poczucia przynależności społecznej (do rodziny, grupy rówieśniczej i wspólnoty narodowej) oraz postawy patriotycznej.
10. Zapewnienie dzieciom szans na lepszą edukację poprzez wspieranie ich ciekawości, aktywności i samodzielności, a także uczenie tych wiadomości i umiejętności, które są ważne dla edukacji szkolnej.

CHARAKTERYSTYKA WIEKU PRZEDSZKOLNEGO

- Problem opuszczenia domu rodzinnego
- Pojawia się konieczność funkcjonowania w grupie rówieśniczej
- Nabywanie umiejętności radzenia sobie w typowych sytuacjach
- Kształtowanie się samodzielności
- Rozwijają się zmysły, wyobraźnia i intelekt
- Nabywanie umiejętności kontrolowania emocji
- Pojawiają się nowe kategorie poznawcze, tj. myślenie słowne oraz początki myślenia intuicyjnego
- Dynamiczny rozwój mowy pozwala na poszerzenie wiedzy o otoczeniu, pojawia się zdolność ujmowania rzeczywistości w czasie przeszłym, teraźniejszym i przyszłym, dostrzeganie odmienności poglądów innych osób
- Przygotowanie do szkoły

PODSTAWY KOMPETENCJI KLUCZOWYCH

Naturalne procesy, jakim podlega dziecko w okresie przedszkolnym, pozwalają na jego stymulację w kierunku kształtowania kompetencji kluczowych.

Wraz z procesami rozwojowymi dziecka tworzą się podstawy poszczególnych kompetencji kluczowych, np.:

-rozwój mowy i poszerzanie się czynnego słownika pozwala na rozwijanie porozumiewania się w języku ojczystym i języku obcym oraz kompetencji społecznych i obywatelskich

-zabawa jako podstawowa aktywność dziecka kształtuje inicjatywność, przedsiębiorczość, świadomość i ekspresję kulturalną

-ciekawość i zadawanie pytań są podstawą do rozwoju kompetencji matematycznych i podstawowych kompetencji naukowo-technicznych oraz umiejętności uczenia się.

Na żadnym etapie rozwojowym zależności między:

naturalna aktywność

możliwości

bezpośrednie potrzeby dziecka

nie mają tak bezpośredniego przełożenia na kształtowanie się kompetencji kluczowych, jak w wieku przedszkolnym.

ROLA ZABAWY W ROZWIJANIU KOMPETENCJI KLUCZOWYCH

Zabawa staje się w wieku przedszkolnym **podstawową aktywnością dziecka** – źródłem jego wiedzy o świecie, identyfikatorem postaw moralnych, podstawą do rozwoju słownictwa oraz rozwoju intelektualnego, a także okazją do zawierania i podtrzymywania relacji społecznych z rówieśnikami i dorosłymi – w której toku dziecko mimowolnie, w sposób całkowicie naturalny zdobywa wiedzę i umiejętności.

KOMPETENCJE KLUCZOWE A PODSTAWA PROGRAMOWA WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO

Kształtowanie kompetencji w placówce przedszkolnej ma **wyjątkowy charakter**.

Z jednej strony ma na celu wyposażenie dziecka w odpowiednią **wiedzę**, a z drugiej – dostarczenie okazji, które pozwolą wyrobić w nim odpowiednie nawyki i zdobyć **umiejętności** praktyczne, a także przez działanie umożliwią kształtowanie odpowiednich **postaw**.

Na tym etapie rozwojowym i edukacyjnym na szczególną uwagę zasługują zatem:

- **modelowanie**
- **naśladowanie pozytywnych wzorców**
- **świadome tworzenie sytuacji pozwalających na aktywne uczestnictwo, odczuwanie i eksplorację dostępnej przestrzeni z zastosowaniem zasad indywidualnego podejścia do każdego dziecka.**

1. POROZUMIEWANIE SIĘ W JĘZYKU OJCZYSTYM

Jest to zdolność do codziennego komunikowania się dziecka w środowisku przedszkolnym z dorosłymi i innymi dziećmi (*np. komunikowanie własnych potrzeb, emocji*).

Przyjmuje się, że dziecko kończące wychowanie przedszkolne powinno umieć opowiadać o zdarzeniach z przedszkola, odpowiadać na pytania, wyjaśniać własną przynależność do rodziny, grupy, narodu.

DZIAŁANIA PRZEDSZKOŁA MIEJSKIEGO NR12

Codzienne wspomaganie rozwoju mowy poprzez:

- słuchanie utworów literackich czytanych zarówno przez nauczyciela, jak i zaproszonych gości
- wypowiedzi spontaniczne i kierowane
- ćwiczenia pamięci odtwórczej, nauka wierszy, ról
- odgrywanie scenek (drama, zabawy paluszkowe, tatr kukiełkowy, pacynki)
- występy artystyczne dzieci w uroczystościach przedszkolnych

- uczestnictwo w konkursach recytatorskich
- zapewnienie wsparcia logopedycznego w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
- prowadzenie różnorodnych zabaw logopedycznych (artykulacyjnych, oddechowych, logorytmicznych) dla całej grupy
- ćwiczenia grafomotoryki ręki –jako przygotowanie do pisania (np. plastelina, ciastolina, gazety, masa solna, kształtki sensoryczne)
- wprowadzanie liter, naukę czytania prostych wyrazów i zdań, ćwiczenia usprawniające analizę i syntezę słuchowo-wzrokową
- doskonalenie sprawności grafomotorycznej (kreślenie szlaczków litero podobnych na różnorodnym podłożu, kreślenie liter po śladzie i samodzielnie)
- kontakt z żywym słowem –nauczyciel, aktorzy (cykliczne spektakle teatralne na miejscu oraz wyjazdowe)
- biblioteczki w każdej sali –codzienny kontakt z literaturą dla dzieci
- warsztaty, zajęcia w bibliotece
- biblioteczka z książkami dla dzieci- akcja bookcrossing
- udział w akcjach: *Światowy Dzień Książki, Czytające przedszkole*

2. POROZUMIEWANIE SIĘ W JĘZYKACH OBCYCH

Przygotowanie dzieci do posługiwania się językiem obcym nowożytnym opiera się na wprowadzaniu zabaw językowych, używaniu prostych zwrotów w języku obcym w sytuacjach codziennych – w zabawie i nauce, ukazywaniu korzyści, jakie wynikają z umiejętności posługiwania się językiem obcym.

Przyjmuje się, że dziecko kończące przedszkole **rozumie** i **reaguje** na bardzo proste polecenia w języku obcym, a przygotowanie do posługiwania się językiem obcym odbywa się przez **zabawę**.

DZIAŁANIA PRZEDSZKOLA

W ramach realizacji zadań z tego obszaru dzieci uczestniczą w zajęciach języka angielskiego 2x w tygodniu w każdej grupie wiekowej

Podczas zajęć przedszkolaki poznają i utrwalają podstawowe słowa i zwroty w języku angielskim (np. *.podają swoje imię, wiek, określają nastrój, liczą, nazywają kolory, części ciała, ubrania, podają nazwy zwierząt, części garderoby*).

Zajęcia to– gry i zabawy ruchowe (grupowe, w parach), piosenki, historyjki obrazkowe, Stosowaną metodą jest **Total Physical Response (TPR)**, co w dosłownym tłumaczeniu oznacza reagowanie całym ciałem (metoda nauczania języka obcego poprzez ruch).

3.KOMPETENCJE MATEMATYCZNE I PODSTAWOWE KOPETENCJE NAUKOWO-TECHNICZNE

Kompetencje **matematyczne** są realizowane na etapie wychowania przedszkolnego między innymi w postaci rozwijania i wykorzystywania myślenia matematycznego w celu rozwiązywania problemów wynikających z codziennych sytuacji.

Podstawowe kompetencje **naukowo-techniczne** odnoszą się do opanowania, wykorzystywania i stosowania wiedzy oraz sposobów i metod objaśniających świat przyrody przez: eksperymentowanie, obserwowanie zjawisk, sprawdzanie, majsterkowanie, powtarzanie procedur i instrukcji oraz weryfikowanie wiedzy i odnoszenie jej do codziennych sytuacji, które dziecko zna.

PRZYKŁADOWE DZIAŁANIA PRZEDSZKOLA

1. Kompetencje **matematyczne**:

- zabawy w przeliczanie, klasyfikowanie, mierzenie, ważenie, rozróżnianie stron: lewa/prawa
- ćwiczenia, zadania, zabawy eksperymentalno-doświadczalne, kulinarne
- zabawy z kodowania
- uzupełnianie list obecności

2. Kompetencje **naukowo-techniczne**–codzienne działania:

- obserwacje zjawisk atmosferycznych, przyrodniczych
- prowadzenie kalendarza pogody
- prowadzenie czasowych „ogródków” w salach
- zabawy mikroskopem, lupą itp.
- zabawy z wykorzystaniem bezpiecznych narzędzi (kąciki majsterkowicza)
- zabawy eksperymentalno-doświadczalne (poznawanie podstawowych praw fizycznych, chemicznych), plastyczne, wizualizacyjno-przestrzenne

3. KOMPETENCJE INFORMATYCZNE

Dziecko w wieku przedszkolnym stopniowo i pod kontrolą wprowadzane jest w przestrzeń wirtualną, przez co zyskuje możliwość rozwijania wszystkich pozostałych kompetencji kluczowych.

Podstawa programowa zachęca do **umożliwienia** dziecku podejmowania samodzielnej aktywności poznawczej, w tym z wykorzystaniem nowoczesnych technologii.

PRZYKŁADOWE DZIAŁANIA PRZEDSZKOLA

W **codziennej** pracy:

- wykorzystywane są narzędzia TIK (np. magnetofon, komputer –w sali II i III)
- wykorzystywanie Internetu –oglądanie prezentacji i filmów edukacyjnych
- zajęcia profilaktyczne –dziecko bezpieczne w sieci

4. UMIEJĘTNOŚĆ UCZENIA SIĘ

Kompetencje związane z uczeniem się są na tym etapie niezwykle istotne –przedszkole to pierwsze doświadczenie dziecka z uczeniem się, w tym z uczeniem się konsekwentnym, możliwie świadomym i ukierunkowanym na osiągnięcie konkretnych celów.

Rolą przedszkola jest poznanie indywidualnych cech, preferencji dziecka, dobór odpowiednich metod i form pracy, by **przygotować dziecko do różnych form nauki** - pracy grupowej i indywidualnej oraz do różnorodności stylów uczenia się, tworząc dzieciom sytuacje, w których uczą się one gospodarowania czasem przeznaczonym na zabawę, współpracują przy wykonywaniu zadania i biorą odpowiedzialność za wynik swoich działań.

PRZYKŁADOWE DZIAŁANIA PRZEDSZKOLA

Kompetencja ta jest kształtowana poprzez realizację **wszystkich** obszarów podstawy programowej wychowania przedszkolnego

- podczas wszelkich zajęć dzieci kształtują umiejętność obserwacji wyciągania wniosków z własnych działań prowadzonych w przedszkolu, uczą się konkretnych zachowań i reakcji

- dzieci wdrażane są do samodzielnego zdobywania wiedzy przy pomocy różnorodnych źródeł wiedzy (tradycyjnych i nowoczesnych) oraz do współpracy i współdziałania w zespole, grupie, ale też pracy indywidualnej
- stosowanie wzmocnień pozytywnych
- praca w grupach mieszanych wiekowo –uczenie się od siebie
- praca zespołowa

5. KOMPETENCJE SPOŁECZNE I OBYWATELSKIE

Kompetencje te na tym etapie rozumiane są jako zdolność do stopniowego wychodzenia poza obszar rodziny, do pracy z innymi w grupie przedszkolnej.

Na tym etapie istotne jest, aby dziecko rozumiało obyczaje i sposoby funkcjonowania osób w różnych społeczeństwach i środowiskach, dostrzegało różnorodność zachowań, a stopniowo też postaw.

Bardzo ważne jest również wzbudzanie zainteresowania dzieci otoczeniem domu i przedszkola, zachęcanie do podejmowania działań na rzecz wspólnego dobra i pracy w dziecięcym wolontariacie na miarę ich możliwości.

PRZYKŁADOWE DZIAŁANIA PRZEDSZKOLA

- realizacja tych treści odbywa się nieustannie, podczas wszystkich sytuacji z jakimi stykamy się w przedszkolnej rzeczywistości, a ich celem jest wykształcenie u dzieci postaw społecznie pożądanych:
- budzenie zainteresowania historią swojej rodziny, okolicy, kraju, stosowanie zwrotów grzecznościowych, kulturalne zachowanie podczas różnorodnych sytuacji, umiejętność współpracy, otwartość, bezkonfliktowość, tolerancja, przy jednoczesnym eliminowaniu postaw społecznie niepożądanych
- służą temu tworzone przez dzieci kodeksy zachowania, stosowanie odpowiednio dobranych wzmocnień pozytywnych i konsekwencji
- nauka praw dziecka, obywatelskich, równości oraz poszanowania innych osób
- nauka patriotyzmu przez obchody, m.in. Dnia Niepodległości, Dnia Flagi,
- praca w małym wolontariacie – udział w akcjach charytatywnych (Góra grosza, Szlachetna paczka, Pomoc dla Antosia, Pomoc dla schroniska, Twój miś może zostać ratownikiem, Miauczy kotek)
- spacer, wycieczki do różnych miejsc użyteczności publicznych, organizacji (sklep, zakład fryzjerski, poczta, biblioteka, straż pożarna, komisariat, bank, ośrodek zdrowia, apteka – doradztwo zawodowe)
- spotkania z przedstawicielami różnych zawodów (lekarz, pielęgniarka, ratownik medyczny, strażak, policjant, fryzjer, kominiarz), rodzicami, którzy prezentują swoje zawody (np. prawnik, krawcowa, informatyk, lekarz, rolnik,)

6. INICJATYWNOŚĆ I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Poczucie inicjatywy i przedsiębiorczość należy rozumieć jako zdolność do wcielania pomysłów w czyn. Kompetencja ta obejmuje działania zmierzające do rozwoju poczucia sprawstwa przez stwarzanie dzieciom warunków do **samodzielnego eksplorowania świata, eksperymentowania, doświadczania.**

Inicjatywność i przedsiębiorczość są rozwijane wielopłaszczyznowo, i co ważne, ich elementy są obecne podczas **wszystkich** działań edukacyjnych, wychowawczych i opiekuńczych, w których uczestniczy dziecko w przedszkolu.

PRZYKŁADOWE DZIAŁANIA PRZEDSZKOLA

- w ramach realizowania tych treści stwarzane są każdorazowo okazje pozwalające dzieciom samodzielnie doświadczać, eksperymentować, eksplorować (np. robienie kanapek, sałatek, szaszłyków, pieczenie, malowanie, rysowanie, wydzieranie, lepienie, układanie klocków, zabawy w piaskownicy)
- codzienne zabawy na placu zabaw, w sali gimnastycznej, w kąciakach zainteresowań
- zabawy doświadczalne i eksperymentalne
- granie w gry zespołowe typu, np. „chińczyk”, warcaby, szachy
- współpraca podczas stawiania dzieciom zadań do wykonania w parach, grupach czy zespołach, co pozwala im poczuć się współodpowiedzialnymi za ostateczny efekt podejmowanych działań
- warsztaty plastyczne, sportowe, kulinarne, eksperymentalno-doświadczalne prowadzone przez nauczycieli
- udział w warsztatach zewnętrznych, np. świece, mydełka, obrazki z piasku, instrumenty perkusyjne
- wycieczki (około 10 w roku) – muzeum, teatr, po Pabianicach, biblioteka, dworzec PKP, MOK,

7. ŚWIADOMOŚĆ I EKSPRESJA, KULTURALNA

Praca w tym obszarze ukierunkowana jest na **twórcze wyrażanie doświadczeń i emocji** za pośrednictwem różnorodnych środków ekspresji: muzyki, sztuk teatralnych, literatury i sztuk wizualnych.

Doświadczenia takie pozwalają na wyrażenie przez dziecko różnorodnych stanów emocjonalnych, wyzwolenie pozytywnych emocji, a przez to otwarcie się na nowości.

Wzmacniają inicjatywę i pomagają w nawiązaniu relacji.

Przedszkole daje dziecku możliwość nie tylko poznawania i odtwarzania rzeczywistości związanej z kulturą i sztuką, ale również **eksperymentowania z rytmem, głosem, dźwiękiem, ruchem, grafiką.**

PRZYKŁADOWE DZIAŁANIA PRZEDSZKOLA

Te kompetencje przedszkolaki nabywają poprzez:

- codzienne malowanie (w tym nietypowymi technikami, np. malowanie kasztanami, malowanie przez gazetę), rysowanie, śpiewanie, taniec
- wystawy prac dzieci (sala, korytarze, szatnia,)
- udział w różnych uroczystościach –jako mali aktorzy (pasowanie na przedszkolaka, Święto Niepodległości, Jasełka, Dzień Babci i Dziadka, Dzień Wiosny, Dzień Mamy i Taty, piknik, pożegnanie przedszkola) z instrumentacją dźwiękową (gra na prostych instrumentach muzycznych)
- udział w konkursach przedszkolnych, miejskich (muzyczne, plastyczne, recytatorskie), przeglądach, występach (Pabianice w oczach dziecka – plastyczny, Przegląd piosenek żołnierskich i patriotycznych, Przegląd inscenizacji „Złota polska jesień, Przegląd kolęd i pastorałek, Utalentowane przedszkolaki, Przegląd orkiestr dziecięcych, Mini playback show,

Turniej piłki nożnej, Przegląd piosenek o tematyce ekologicznej, Przegląd taneczny przedszkolaków)

- udział w koncertach, przedstawieniach teatralnych w przedszkolu (2 x w miesiącu) oraz w spektaklach teatralnych, koncertach, lekcjach muzealnych wyjazdowych
- udział w zajęciach rytmiki –1 x w tygodniu (śpiewanie, taniec, ilustrowanie muzyki ruchem)

WYBRANE METODY

- metoda pedagogiki zabawy
- metoda twórczego myślenia
- ruch rozwijający Veroniki Sherborne
- metody parateatralne: technika zmiany ról, drama, pantomima, teatr paluszkowy, teatr kukiełkowy, teatr cieni, opowieść ruchowa
- muzykoterpia
- aktywne słuchanie muzyki
- metoda Carla Orffa (instrumenty)
- odmienna nauka czytania wg dr Ireny Majchrzak
- metoda Dobrego Startu prof. Marty Bogdanowicz
- metoda aktywnego słuchania muzyki według Batti Strauss
- metoda gimnastyki twórczej (ekspresyjnej) Rudolfa Labana (improwizacja ruchowa)
- edukacja przez ruch wg Doroty Dziamskiej
- kinezylogia edukacyjna –metoda Dennisona
- metoda projektu lub jej elementy
- metoda integracji sensorycznej

POMOCE DYDAKTYCZNE

- zabawki w kącikach zabaw (np. lalki, wózki, auta, klocki)
- gry stolikowe, puzzle, układanki, mapy interaktywne
- zabawki sportowe i na plac zabaw (np. drabinki, ławeczki, materace, piłki, obręcze, samochodziki, rowerki biegowe, wiaderka, łopatkę, foremki, sitka, bańki mydlane)
- sprzęt na placach zabaw
- pomoce „naukowe” (np. lupa, mikroskop, globus, mapa, waga, miarka, menzurka, pęseta, magnes, zegar, liczydło, magiczne skrzynki, piasek kinetyczny, parawany –teatrzyki, kukiełki, pacynki, garderoba ze strojami, plansze edukacyjne)
- farby, kredki, nożyczki, stemple, instrumenty muzyczne (bębenki, tamburyna, kołatki, grzechotki, trójkąty, dzwonki melodyczne), pianino
- narzędzia TIK –aparat, magnetofon, telewizor, komputer
- pomoce „naturalne” (np. liście, patyki, szyszki, kasztany, pudełka, gumki, tacki papierowe, folia aluminiowa, wełna, guziki, filc, piasek, kasza manna, ryż, masa solna)